

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus Dimars 22 de Juny de 1897

Núm. 3.297

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes.	Pla.
6 provincies trimestre.	3.50
Extranger y Ultramar.	7.50
Anuncis, a preus convencionals.	

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Jauguera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publicuin.

Centro vitícola del Vallés

Arboricultors, Viticultors y Propietaris en general

Destrucció completa de tots los insectes paràsits ó vegetals que perturban lo bon desenvolupament de las Vinyas y Arbres fruyters.

SULFURAL.--Patent Joan Jarrijou.

Destrucció radical del Oldium, Black-Rot, Antracnosis, Piral, Altisa en las vinyas y la Oruga, Négrilla, Cuchs, Polls etc. en los fruyters.

EXIT SEGUR Y GARANTIT.

Demánense los Prospectes que s' envian gratis, á

VIUDA Y NEBOT DE ANTON DELMAS

DIRECCIÓ GENERAL
Ponent 61

SUB-DIRECCIÓ
Mar 46

BARCELONA | VALENCIA

CASA FUNDADA EN 1860

Representant en la provincia de Tarragona: DON PERE FABREGAS.--Tarragona.

SE RETRATA
TOTS LOS DIAS, FESTIUS Y
LS LABORABLES A PE-
TICIO.
NOVAS FOTOGRAFIAS EN CO-
LORS.
TORRES, FOTOGRAFO
OPERA tots
LOS DIUMENGES.
Passeig de Mata, 12,
REUS
dias de despalg tots los festius

SECCIÓ DOCTRINAL

Lebers dels catalans en la actualitat

II.

Quins son donchs los devers de tot català que de català s' honri y no vullgui passar per fill borb de sa mare patria?

Lo primer en aytais circumstancies es presentarse en totes las manifestacions y actes de la vida pública y privada verament catalanista es adir defensor de la dignitat de Catalunya, de la dignitat de la patria, que es nostre propia dignitat.

L' arma mes poderosa que podem esgrimir en tan noble defensa es nostre llenguatge, lo quin asenyala nostres fronteres; la que senyala nostre esclavitut es nostre llengua catalana, quina ha de portarnos á nostre redempció, quina ha de llinrarnos del domini de Castella.

Tingnem ben present que no existeix cap ley que ns obligui a parlar castellá, y ha cap ley que obligui á escriure en llengua catalana no hi mes que als notaris y als que administran la justicia, y de consegüent sens faltar á la ley podem perfectament emplear nostre nacional idioma en tots nostres actes parlats y escrits, y aquesta es nostra obligació, aquesta es nostre dignitat, quan precisament se ns persegueix

com á catalans, quan se vol ofuscar la personalitat de Catalunya.

Es donchs, ineludible deber de tots los industrials y comerciants que estimin una mica sa dignitat de fills de Catalunya, que facin impregnar facturas y cartas comercials en idioma catalá, que escrigan en catalá en sas relacions dintre Catalunya, y sols escrigan castellá en sas relacions ab Castella com escriuen en francés ab sas relacions en Fransa, que portin sos llibres de comers en catalá y sobre tot procurin ostentar en l' idioma de la patria catalana tots los rótuls de sos magatzems y establiments de tota mena.

Responguin al insult de la prohibició de redactar los telegramas en catalá, redactantlos en francés, puig avans que passar per la denigrant humiliació de subgectarnos al idioma de nostres dominadors, es mes digne emplear qualsevol altre idioma estranger ja que no se ns deixa emplear nostre idioma tan nacional com qualsevol d' altre.

Dever es dels sacerdots no emplear jamay dintre dels temples de Catalunya la absorbent llengua castellana, puig com á ministres de la equitat y de la justicia de Deu, no podem ja may fer causa comú ab los que contra tota equitat y justicia dominan á Catalunya portant la immoralitat y lo flamenquisme.

Es precis que totes las societats d' utilitat moral ó material y recreativas, declarin oficial la llengua catalana en sos escrits interns y externs, puig havent comensat ja la persecució del centralisme contra Catalunya, l' usar la llengua castellana es una traició á nostre patria.

Es precis que tots los que catalans som y catalans volem sser, que no emplem ja may lo llenguatge castellá en cap conversa sino en cas de absoluta necessitat; es precis fugir de la pedanteria y ridicul vici de xaporrerjar lo castellá en lo moment de trovarnos devant d' un fill de Castella, quin viu enys ha á Catalunya y ns consta que entent lo catalá tan com nosaltres.

¡Ah senyore! si hermosa y digna han sigut la manifestació catalana ostentant la barretina y l' llas dels colors de Catalunya, quan hermosa y digna é imponent seria la manifestació del llenguatge catalá qu' es l' anima de nostre terra.

Figuremnos que en vuit dias aparaguessen canbiats tots los rótuls de Barcelona, y de totes las principals poblacions de Catalunya, que tots los membretes de cartas y facturas se vegessin redactats en catalá, que los carters vegessin tots los sobres de cartas ab sas direccions en catalá, que totes las invitacions de societats y circulars y etiquetas se repartissen en catalá, y tots

los telegramas que s' creuhan á Catalunya fossen en francés, no seria aixó una manifestació imponent de protesta, contra la qual no hi podrien res ni los municipals, ni los civils, ni la infanteria, ni la caballeria, ni la artilleria?

No seria aixó una manifestació imponent que recargolaria de rabia y secaria la gorja dels periodichs patrioters, y faria estremir als governants en sas polifronas?

Me direu que pera aixó se necessita una avinensa casi impossible de realisar, pero aquesta observació es inútil, puig aixó pot ferho cada hu individualment, pot y deuria ferho cada casa y cada rahó social sens consultar al vehi, consultant sols á sa dignitat, y obehint solzament la veu de son deber com á fills de Catalunya, sens per de fer lo ridicul, puig al contrari, lo ridicul lo incòmprensible y lo indigne, es lo continuar voluntariament subjectes á un influencia forastera, lo ridicul es parlar d' un modo y escriure d' un altre, lo incòmprensible es emplear un idioma en nostres negocis que no es lo nostre idioma y lo indigne es donar gust servilment als *hidalgos* que ns desfiguran devant d' Europa, puig á n' aquestos *hidalgos* devém segons la lley de Deu perdonarlos, pero jamay fer causa comú ab ells que, aixó no es cristiá, aixó es propi solzament de cobarts y de traydors.

Tingnem present que l' empenyo principal del centralisme es lo de castellanisarnos pera assegurar son predominio; donchs es precis també tenir present que seria una indignitat, una cobardia y una traició á nostra patria que ls catalans nos deixessin castellanisar, y de consegüent es precis defensarnos desafiant al enemic en son orgull, rebu-

pleant en totes nostras manifestacions únicament lo nostre y estém segurs de que ls rótuls escrits en catalá, los sagells y documents comercials escrits en nostre idioma caurien al dessobre dels paràsits centralistas com grapets de sal al dessobre de las llotencas sengoneras.

Aixó y molt més podem fer individualment deixantnos guiar per la llógica y per lo sentiment de la dignitat de patria, pero á mes d' obrar individualment devém obrar també colectivament puig es precis si volem alcansar la redempció de Catalunya que treballém també mancomunadament y formém un sol exercit en defensa de nostre mare patria.

Tingnem present que está constituída aquesta Unió Catalanista que representa las antigas cortis catalanes, que totes las associacions catalanistas forman part de la Unió y que aquesta Unió té una Junta permanent que es la representació de la voluntat, de la vida, de la personalitat de Catalunya.

Hi ha donchs en lo territori catalá la organizació extra-oficial com ha dit de la verdadera y entera Catalunya, de la Catalunya de nostres avis, de la antiga natural y eterna nacionalitat catalana, representada per los bons catalans y organizada lliure é independent de tota influencia y poder foraster y la Catalunya oficial esquarterada en quatre provincies espanyolas, la artificial Catalunya de las modernas y falsas llibertats, la Catalunya del caciquisme, la Catalunya governada pels forasters y per quatre diputacions subjectes al centre y desfiguradas per la política de partit, fillas del caciquisme y tacadas ab lo llot de la política madrilenya.

Vivim donchs en dugas Gatalunyas en un mateix terror y no es pas possible perteneixer á totes dugas; estigan donchs los mals catalans, los fills borb de Catalunya, los egoietas y los politichs de la banda esquarterada de la Catalunya oficial, deixemlos escriure y xaporrerjar lo castellá, compadeixemlos y vigilemlos com á trahidors de nostra patria, y estiguem fermament los bons catalans, los que fugim de la política centralista, los que sentim la veu de la dignitat de nostre terra, de la banda de la Catalunya verdadera y extra-oficial, y pensém que no hi caben termes mitjos, los dogmas de la patria no admeten mitjas tintas y com als dogmas de la fé religiosa, podem aplicarhi las

ocupé m son dignas de llegirse, puig es sabut que la literatura que surt del cor de tants admiradors com pot tenir la de nostres millors poetes, y si bé la segona està decadent, s' agnanta ferm y no morirá may la poesia senzilla, la que canta nostras costums, nostre amor... versos que tots los sentim en l' ànima, vibracions que tots las passém, qui més qui menos; en fi la poesia humorística, semi-seria, sempre tindrà admiradors, sempre la llegirém ab gust los que, faltats d' estudis, pera poguer apreciar los fruys de nostres grans poetes nacionals y extrangers, nos havém de limitar saborejant la veritat, la pura veritat ritmada.

L' autor de «Llimalla», que dona probas de ser un bon fill de Catalunya, puig sas composicions en majoria son altament patrióticas, mereix un aplauso per haver donat á l' estampa aquest petit fruyt de son ingenio.

Lo popular Pequet del Carril, encarregat del devantal del llibre, com deya en Quevedo, s' ha cuydat de treure á relleu las pelitas faltas que contenen las composicions que enclouhen lo llibre.

Qué diuhem que no será tant? Donchs gastin un ralet, comprin lo llibre, y si no ls hi agradada, cayguin sobre meu totes las frases de desagrado.

No puch dir més.

BONAFLO.

Correspondencia

BARCELONA. 18 de Juny.

Senyor Director.

Molt senyor meu: No es la primera vegada que informo á aqueix periódich desde la capital del Príncipat.

Encara vosté y alguns de sos lectors recordarán las cartas de Barcelona en que vaig descriure la Exposició Universal celebrada en aquesta, fa ja prop de deu anys.

Avuy, ab motiu de la Exposició d' Industrials creadas, introduhidas y desenrotlladas al amparo del vigent Aranzel, organizada per lo Foment de la Producció Nacional, he d' escriure desde aquí algunas cartas, perque aquestas cuestiones que s' relacionan ab nostres medis de producció son, en mon concepte, molt més importants que totes las políticas y totes las caciqueries electorals que tant apassionan los esperits.

No es nou aquest treball pera mí, y molt menos desde 'l punt de vista de las relaciones entre la producció nacional y la obertura deis mercats hispano-americanos; ja en 1889 vaig publicar desde París, en una carta que copiaren varis periódichs d' Espanya y América, y ab lo títol de «¡Latinos, à defenderse!» un cuadro de lo que en cada una de las República Hispano-Americanas importava d' Espanya y d' altres Estats europeus. Allavors vaig demostrar que la importancia espanyola, en la América que ho es y en la que ho fou, no arriba ni al 8 per 100 de la xifra total de cada República.

Si hi ha algun comerç en lo mon preparat pera assortirse de nostras produccions naturals é industrials, es la América llatina, es á dir, eixos 56 milions d' homes que parlan, llegeixen y resan en lo mateix idioma que nosaltres.

Y si la Espanya entera té gran interés en fer conèixer sa industria á nostres germans d' América, aqueix interés puja de punt per lo que s' refereix á Catalunya, lo mercat de qual poderosa industria y de quals excepcionals caldos deu ser América.

Gegant pas doná en aquest sentit ab la Exposició Universal de 1888.

Al trobarme á Baçcelona y al comensar á ocuparme de la Exposició actual, surgeix davant ma vista la colossal figura de D. Francisco de Paula Rius y Taulet, que tant feu allavors per Espanya en general y per Catalunya en particular. Me sembla estar vehent á aquell home organisarho tot; y al seu costat, á Rogent dirigint las obras, á Bonvier ocupantse de la part administrativa, á Lopez Fabrà, incansable en son treball; á Girona, á Comillas y á Durán y Bás, celebrant aqueillas modestas sessions de la Directiva, que tan prácticas foren pera l' éxit de la Exposició. Veig á Pironeiné Secretari universal, abarcant totes las cuestiones en síntesis y ocupantse menudament de tots los detalls, y fins crech estar parlant ab cert modest escriptor amich meu, que dirigí la propaganda, que algo contribuí á aquell magnífich espectacle que oferí Barcelona quan la visitaren los Reys y 'ls poderosos de la terra, quan totes las escuadras estavan en son port y quan Barcelona, en fi, deixá á Europa entera magnífica targeta de sa grandesa y seu amor al treball.

Avuy, donant una nova proba de sas condicions, en lo Palau que fou de Bellas Arts, lo Foment de la Producció Nacional ha organisat una Exposició interesantíssima que titula d' industrials creadas, introhidas y desenrotlladas al amparo del vigent Aranzel. Lo Foment ha travalsat ab l' entusiasme y la decissió de sempre, y l' ha ajudat molt y ha fet treballs estadístichs relatius á nostra producció. D. Joseph Soler y Freixa, delegat, per dirho aixís, de la Exposició, quals dots de coneixement industrial y d' amor al país s' han demostrat en la rapidés y l' ordre ab que ha establert lo que 'l Foment ha posat á son cuydat, y ab los datos estadístichs que ha reunit.

Pero no puch avuy entrar á descriure las instalaciones, limitantme á ocupantme algo del conjunt y dir á vostés quelcom de la obertura de la Exposició, que s' ha verificat ab gran pompa, assistint-hi lo més notable de Barcelona, presidida per lo ministre d' Hisenda, que ha donat una proba més de sos coneixements sobre la industria espanyola y de son amor al treball nacional.

Lo ministre d' Hisenda ha sigut molt obsequiat per lo Foment de la Producció, per la Diputació provincial y per la ciutat, que l' ha allotjat espléndidament en un dels palaus del Parch.

Barcelona presenta l' aspecte animadíssim que sempre en aquest mes: los teatres d' istiu tots oberts, los passeigs animadíssims y l' mevement comercial é industrial molt acentuat.

De lo que aquí s' ocupa la gent poch es de política, y en ma opinió fa molt bé. Pera 'ls que treballan, la principal missió del Estat es assegurar l' ordre y l' crédito, y en aquestos grans Centres de producció de labor constant, lo que Vega de Armijo torsi l' gesto, Montero Ríos se 'n vagi á Galicia, Romero á Antequera, Pi sia impenetrable y Necedal fassi intervenir á Cristo en la política, interessa molt poch.

Y ab aixó quedo de vostés fins ma próxima segur servidor,

Q. B. S. M.,
García-Fernández.

SECCIO OFICIAL

Alcaldia Constitucional de la ciutat de Reus

Havent acordat l' Excm. Ajuntament adoptar la Administració Municipal pera fer efectiu lo cupo de Consums s' invita als gremis que vulguin encabessarse á que presentin las corresponents sollicituts ó s' presentin á la secció de Consums lo pròxim dia 23 del actual á las dotze del mitj dia.

Reus 21 de Juny de 1897.—L' Alcalde accidental, Cassimir de Dalmau.

Societat Manicomi de Reus

Havent de procedirse á la construcció dels edificis de que ha de constar lo Manicomi, s' invita als que desitjin pendre part en las subastas de tots ó d' alguns dels pabellons, se serveixin presentar las proposicions en la forma que indica 'l plec de condicions econòmich facultativas en lo domicili de D. Emili Briandó y Planas desde 'l dia d' avuy 20 del actual fins lo dia 5 de Juliol pròxim.

Los pllassos, pressupostos y plec de condicions estarán de manitest durant dit pllasso, en casa del senyor Arquitecte D. Pere Cassellas y Tarrats de 8 à 11 del mati.

Reus 20 Juny 1897.—Lo President, Pau Font de Rubinat.

Matadero Públich

Bestiars sacrificats pera 'l consum en lo dia d' ahir

Classe	Nº	Kilos. Grams	Satisfet Pts. Cts.
Bous			
Badellas			
Beus	49	702	140 40
Cabrils	2	8 400	1 68
Tocinos	9	578 500	127 27
			269 35
Desputllas de bestiar de llana y pel			12 50
Tetal sdeudo			281 85

SECCIO RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Sant Paulí.
CULTS RELIGIOSOS
Administracio del Santuari de Nostra Senyora de Misericordia
Se participa als devots de la Verge y al públich en general que s' han posat á la venda las novas estampas litográficas iluminadas de Nostra Senyora de Misericordia

cordia y son camari, en lo mateix Santuari y en las tendas de la Vinda Puig y Viuda Sanromá. Solas se venen al preu de 2'50 pessetas y ab cristall y marchaurat á 10'50 y 12'50 segons los tamanys.

Sant de demd.—Sant Joan.

SECCIO COMERCIAL

J. Marsans Rof

Representant: JOAQUIM SOCIATS

CARRER SANTA ANNA, 26.—REUS

Ultima hora de la Borsa de Barcelona á las 4 de la tarde d' ahir:

Interior	66 20	Franças	17 25
Exterior	82 90	Colonial	11 21
Amortizable	79	Cubas 1886	97 25
Aduanas	97	Cubas 1890	80 75
Norts	23 35	Obs. 6 00	Fransa 95 50
Exterior París	64 68	Obs. 3 00	52 85
París	29 60	Londres	32 53

Se reben ordres de Borsa pera Barcelona, Madrid y París.
Descompte de cupons, compra y venda al comptat y per compte agé de tota classe de valors, compra de monedas y bitllets de tots los paissos.

BOLSI DE REUS

Cotisacions realizadas en lo dia d' ahir á Barcelona facilitadas per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Interior	66 20	Franças	17 25	
Exterior	81 90	Cubas vellas	97 15	
Colonial	79	Cubas novas	80 75	
Norts	23 30	Aduanas	97	
Obligacions Alameda	83 81	Oblig. 3 00	Franças	52 87

PARIS
Exterior 64 68 Norts 52 85
GIROS
París 29 60 Londres 32 53

Cambis corrents en lo dia d' ahir en aquesta plassa facilitats per los corredors de comers D. Joan Vil·lés, D. Joan Llauredó Frats y D. Joan Vallés Vallduyl.

Londres	96	djv.	00 00	diner	8	djv.	00 00				
París	8	djv.	00 00	Marsella	00 00						
VALORS LOCALS DINER PAPER OPER.											
ACCIONS								0 10	0 10	0 10	
Gas Reusense									850	0	
Industrial Harinera									600	0	
Banch de Reus									500	0	
Manufacterura de Algodon									100	0	
C. Reusense de Tranvias										415	
privilegiadas al 5 per cent.											

Bibliografia

Colecció Selecta Catalana

S' ha publicat lo primer volum d' aquesta biblioteca de la terra, titulat «Quadros» y original del festiu y reputat escriptor N. Emili Vilanova. L' exemplar consta de 116 planas y s' vent al preu de dos rals en la administració d' aquest periódich.

Patria y Region

La obra del notable escriptor regionalista gallego en Salvador Golpe, «Patria y Región», se troba de venda en aquesta Administració, al preu de 3 pessetas 'l exemplar.

ANUNIS PARTICULARS

Traspàs

Se traspasa la rellotjia de la Plassa de Prim, núm. 7.

Diversions públicas

Teatro Fortuny

Lo pròxim dissapte 26 del corrent debutará la companyia catalana de Remea ab l' aplaudit drama dels senyors D. Lluís Quer y D. Bonaventura Sanromá

L'HOTEL DE LA COTXA

Las condiciones d' abono y preus s' anunciarán per programa y cartells.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució,

GUIA DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona
 5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera.
 8'56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y dissabtes, (per Villanova)
 12'11 t. mercaderías, segunda y tercera.
 1'57 t. correo (per Villanova.)

De Barcelona á Reus
 525 m. (per Vilafranca).
 9'46 m. (per Vilanova).
 15'8 t. per id.
 7'39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).

De Reus á Mora
 9'33 m.—1'04 t.—3'40 t.—7'19 y 9'57 nit.

De Mora á Reus
 4'21 m.—8'00 m.—12'05 t.—6'04 t.—7'36 n.

De Reus á Tarragona
 8'30 m.—9'47 m.—2 t.—7'04 t.

De Tarragona á Reus
 7'30 m.—12'25 t.—4'30 t.—8'20 n.

De Reus á Lleyda

8'40 m.—5'23 t.

De Lleyda á Reus

5'50 m.—3'50 t.

De Reus á Vimbodí

1'28 t. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Vimbodí á Reus

9'53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª.

De Tarragona á Valencia

9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia á Taragona

11' m. y 6'30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d'arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS	
De Tarragona,	8'30 m.
De Barcelona (per Tarragona)	8'30 m.
De id. directe	10'30 t.
De id. id.	1'30 t

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5'00 m.
 Pera id. á las 2'00 t.
 Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m.
 Pera id. id. id. (per idem) á las 2'00 t.
 Pera Tarragona, directe á las 7'00 n.
 Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y las líneas á las 8'00 m.

Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1'00 t.
 Los pobles servits per peatons á las 9'00 m.
 NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucía y Extremadura, que 's deposita en los bussons després de la sortida del correo de Madrid, se li donará sortida a las 7 de la nit per Tarragona.

Ferrocarril económic de Reus a Salon

Servey de trens que regirá desde l dia 1 de Octubre de 1896.

Sortidas de Reus: 4'10, 9'06 matí; 2'32 y 5'43 tarde.
 Sortidas de Salon: 4'56, 10'46 matí; 5'10 tarde y 7 nit.
 Las horas se regeixen per lo meridiá de Madrid.

Societat general de transports marítims á vapor de Marsella

Serveys del mes de Juny de 1897

LINEA DIRECTA PERA 'L RIO DE LA PLATA

Sortirà de Barcelona lo dia 21 de Juny directament per Montevideo y Buenos Aires lo magnífich y ràpid vapor francés

ESPAGNÉ

LINEA PERA 'L BRASIL Y RIO DE LA PLATA

Sortirán de Barcelona per Rio Janeiro, Santos, Montevideo y Buenos Aires los grandiosos y acreditats vapors francesos

lo dia 1 de Juny lo vapor «Italie»
 lo dia 26 de »

Consignataris á Barcelona, RIOL y C.^a, Plasse de Palacio.—Barcelona.

SOFRE GRÍS DE BIABAUX

MINERAL FRANCÉS

Premiat en las Exposicions Universals é Internacionals

DE

AVIGNON, 1890.-LYON, 1894.-BORDEAUX 1895

Destrucció radical de las malalties de la Vinya, Oidium, Mildiu, Black-Rot, Rot, Blanc, Anthracnosis, etc., y contra las Formigas, Pugó, Orugas y altres insectes.

Lo comprador deu, donchs, exigir, á fi de no ser enganyat, la marca EL VOLCAN, de la Companyia Biabaux, estampada entots los sachos.

Representants: Senyor Joan Vilella y Companyia y Joseph Gambus y Anguera, Vilá (Bon) 12.—REUS.